

Mirjam van der Vegt

Schaduwvlucht

MOZAÏEK | ROMAN

Schaduwvlucht

Mirjam van der Vegt

Schaduwvlucht

UITGEVERIJ MOZAÏEK, ZOETERMEER

Ontwerp omslag Wil Immink
DTP binnenwerk AlphaZet prepress, Waddinxveen

ISBN 978 90 239 9273 8
NUR 301

© 2009 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer
Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

In de schaduw van de boom

Er was eens een man die zich enorm aan zijn eigen schaduw ergerde. Hij was zo ongelukkig over zijn eigen voetstappen, dat hij besloot om ze achter zich te laten. Maar dat leek een onbegonnen karwei; bij elke stap die hij zette, volgde zijn schaduw hem moeiteloos.

‘Ik moet harder lopen,’ verzuchtte hij.

Dus liep hij harder en harder, net zolang tot hij dood neerviel. Was hij gewoon in de schaduw van een boom gestapt, dan was hij van zijn eigen schaduw verlost geweest. En als hij was gaan zitten, waren er geen stappen meer geweest. Maar daar had hij niet aan gedacht.

Tsjwang Tsoh

Beter is een handvol rust dan beide vuisten vol zwoegen
en najagen van wind.

Prediker 4:6

Proloog

HET voelde alsof een ijskoude hand mijn hart plotseling omklemde. Ik zakte op mijn knieën en graaide met mijn handen in mijn tas. Dit was toch niet waar!

‘Gaat het wel goed met u?’ Een jonge vrouw met een blauw gesteven hoedje op haar strak naar achteren getrokken haar boog zich bezorgd over de balie.

Misschien had ik hem in het achtervak gestoken?

Het meisje was weer op haar plaats gaan zitten en wachtte geduldig totdat ik het gevraagde document tevoorschijn zou halen. Niets! Het vak was leeg. Er stond een hele rij achter mij en ik voelde hoe ze allemaal mee keken. Vreselijk, wat was het warm hier.

‘Rustig blijven,’ sprak ik mezelf toe. ‘Als je de dingen één voor één uit je tas haalt, zit dat paspoort er echt wel tussen.’ Ik legde mijn spullen één voor één op de balie. Een pakje kauwgom van een jaar oud, lippenvet. Sleutels van mijn werk, die ik eigenlijk thuis had moeten laten. Een paar prospectussen van huizen die ik onlangs had verkocht. Ik had deze tas moeten nakijken voordat ik vertrok. Dit was allemaal onnodige ballast. Dan het ticket dat ik gisteren had uitgeprint. Ik stak het de vrouw toe, in de hoop dat dit voldoende zou zijn.

‘Ik heb ook uw paspoort nodig.’

Ja, ja, natuurlijk. Ik moest opschieten. Tientallen balpenen, waarvan ik er altijd te veel in mijn tas had. Een paar boeken en een reisgids over Afrika. En nog een folder. Een folder over het klooster. Toen ik de vertrouwde muren op de foto zag staan, wist ik het opeens weer. Ik had mijn paspoort op het kale schoongeboende keukenblad gelegd, zodat ik het vanmorgen niet zou vergeten.

‘Ik ben mijn paspoort vergeten.’ Mijn stem klonk gejaagd.

Ze schoof mijn bezittingen met een beweging opzij. ‘Sorry, dan kunnen we u niet meenemen.’ De woorden waren als een vonnis. ‘U kunt bij die balie,’ ze wees ergens naar achteren, ‘proberen een tijdelijk document te bemachtigen, maar ik geef u weinig kans. U hebt nog een uur, dus als u dichtbij woont, kunt u uw paspoort misschien nog ophalen?’ Ze wachtte mijn antwoord niet af, maar richtte zich al tot de volgende passagier, die langs mij heen drong. Ik staarde naar het hoopje op de hoek van de balie. Ik wilde dat ik de rommel net zo achteloos aan de kant kon schuiven als zij dat deed. In plaats daarvan propde ik alles weer in mijn tas, zo snel mogelijk, want de mensen begonnen te mopperen dat ik in de weg stond. Deed ik dat mijn hele leven niet al? Mensen in de weg staan? En nu ik had gehoopt alles achter mij te laten, was het onmogelijk om te vertrekken. Mijn benen droegen me naar de balie die de vrouw had aangewezen. Snel, misschien had ik nog een kans. Tegen beter weten in sloot ik aan in de rij. Mijn hart klopte in mijn keel en ik wipte op mijn voeten heen en weer.

‘Kan ik u helpen?’ Toen ik aan de beurt was, keek de

jongen achter deze balie me medelijdend aan, alsof hij kon zien dat mijn tranen hoog zaten.

‘Ik ben mijn paspoort vergeten.’ Misschien zou ik toch kunnen gaan. Hij schreef wat gegevens op, maar schudde al gauw zijn hoofd. ‘Op deze gronden kunnen we u geen tijdelijk document verschaffen.’

‘Ik heb geld,’ probeerde ik, en ik opende mijn portemonnee. ‘Ik kan betalen.’

Zijn blik werd strak nu, alsof ik hem een oneerbaar voorstel gedaan had. ‘U moet uw eigen paspoort halen, of uw vlucht annuleren.’

‘Wat een service!’ De oude man naast mij schrok van mijn grauw. Ik wurmde me langs de rij mensen en stond toen verloren in de hal. Het kon niet zo zijn dat ik hier moest achterblijven! Dat was onmogelijk. Net nu ik alles had achtergelaten. Hij lag daar gewoon op het keukenblad, zo voor het grijpen. Op de blauwe schermen zag ik mijn vlucht al staan. Nog anderhalf uur voor vertrek. Misschien mocht ik vijf minuten voor tijd inchecken? Dan zou ik het eventueel nog kunnen redden. Ik rende naar de balie van de luchtvaartmaatschappij, waar ik voor het eerst een vriendelijk iemand trof. De oude dame knikte begrijpend en pakte de telefoon. Nog voordat ze ophing, zag ik aan haar gezicht dat het geen goed nieuws was. ‘Ik kan u een halfuur later laten inchecken. Redt u het dan?’

Ik schudde vertwijfeld mijn hoofd.

‘Misschien kan iemand uw paspoort komen brengen?’ Ze probeerde me echt te helpen.

Mijn ouders hadden een sleutel van mijn huis, maar mijn vader was deze week weg en mijn moeder kon de weg naar Schiphol niet in een uur vinden.

Jerald. Jerald had een sleutel!

Het makelaarskantoor lag dicht bij mijn huis, dus hij zou zo langs kunnen gaan. Als hij doorreed zou hij hier binnen drie kwartier kunnen zijn. Het was de enige mogelijkheid. Maar ik kon het hem onmogelijk vragen. Hij was woedend geweest toen ik hem vertelde dat ik voor onbepaalde tijd wilde afreizen. Net nu, in de drukste periode, zou hij al het werk alleen moeten opknappen. Besepte ik wel wat ik van hem vroeg? Natuurlijk had ik dat beseft, maar ik kon hem niet uitleggen dat mijn reis nu belangrijker was. Hij noemde het een vlucht. Ik ging ervandoor, dat ontkende ik niet. Maar was dat vluchten? Ik maakte mijn keuze wel-overwogen. Dat kon je dan toch geen vlucht noemen? Het was eerder verstandig om je aan iets te onttrekken waaraan je anders onderdoor ging. Ik voelde het aan de kloppende pijn van mijn duim. Het was mijn eigen schuld dat mijn nagel was afgekloven en de gave huid net bij de nagel-aanzet rood, ruw en gebarsten was. Dit was mijn tic en ik schaamde me ervoor. Als er klanten tegenover me zaten, moffelde ik mijn hand weg onder het bureau. Ook nu liep ik met mijn handen in mijn jaszak. Ik moest Jerald bellen, het kon niet anders.

‘Wat?’ Hij klonk verbijsterd. ‘Dit kun je toch niet van mij vragen?’

Ik bleef stil. Wat moest ik zeggen? Toen hij verderging, was zijn stem zacht en donker. ‘Er is iets met jou gebeurd in dat klooster, dat moet wel. Sinds die tijd gedraag je je ontzettend vreemd. Waarom...,’ zijn stem klonk harder, ‘waarom wil je het mij niet zeggen?’

Weer bleef ik stil. Hoe kon ik onder woorden brengen

wat ik zelf niet eens wist? Ik hoorde hem zijn adem inhouden, alsof hij zichzelf moest beheersen. Toen zei hij iets redelijker: 'Ik ga nu ophangen en bel je over vijf minuten terug. Ik wil dat je in die vijf minuten heel goed nadenkt of je dit echt wilt. Is dit het waard?' Een klik, en hij was verdwenen.

Ik zocht een bankje en ging zitten. Jerald had gelijk. Was dit het waard? Moest ik mensen die belangrijk voor mij waren, opzadelen met mijn problemen? Waarom wilde ik eigenlijk weg? Onmiddellijk verschenen de verweerde muren van het klooster weer op mijn netvlies. Daniël, broeder Daniël. Kwam het niet door hem dat ik ervandoor ging? Ik deed mijn ogen dicht en sloot alle geluiden buiten. Alleen het kloppen van mijn hart, dat als een razende tekeering, was te horen.

'Je moet de stilte durven loslaten, om werkelijk stil te worden.' Het donkere timbre van Daniëls stem weerklonk in mijn hoofd. Ik zag hem weer voor me, zoals hij daar gisteravond opeens in mijn keuken stond.

Toen de deurbel ging, was ik net aan het pakken. Op het bed lagen zonnebrand, muggenverdrijver, een klamboe, malaria-pillen en een pieper die afging als je op een knopje duwde. Dat laatste was een cadeau van mijn moeder, die beweerde dat je in dat land vol negers alleen jezelf kon beschermen. Mijn kleding zat al in de koffer en dit paste er onmogelijk nog bij. Had ik echt wel aan alles gedacht? De gedachte dat ik toch iets vergeten was, zweefde rond in mijn hoofd. Maar wat dan? Het was niet mijn talent om twintig kilo bagage efficiënt in een koffer te stouwen. Ik verwachtte niemand, Daniël al helemaal niet. Toen ik de deur op een kier opende en hem

herkende, wenste ik dat ik het geluid genegeerd had. Nu zou ik er nooit meer achter komen wat ik nog moest meenemen. Het was raar om hem niet in habijt te zien, maar in normale kleren. Hij droeg een bruine coltrui op een verschoten spijkerbroek. Zijn kale hoofd was bijna helemaal verdwenen onder dik donker haar. Het maakte hem menselijker. Minder heilig en nog aantrekkelijker.

'Ik hoorde dat je weggaat?' Hij viel direct met de deur in huis.

'Van wie?' Het klonk vijandiger dan ik het bedoelde.

'Van Irne.'

'Ben je bij háár op bezoek geweest?' Ik zei het vernietigend, alsof Irne niet gewoon een goede vriendin van mij was. Omdat hij zweeg, ging ik genadeloos verder: 'Je zet de bloemetjes wel buiten, of niet? Je hebt haar altijd al leuk gevonden, toch?'

Deze keer leek hij zich te hebben voorbereid op mijn cynisme. Zonder te vragen liep hij langs me heen naar binnen, de keuken in. Hij leunde tegen het aanrecht en wachtte tot ik wat zou zeggen. Ik kon alleen maar naar hem kijken, zoals hij daar mijn kleine keuken vulde. Omdat ik alles al netjes had opgeruimd voor mijn vertrek, weerkaatste zijn stem hol in de ruimte. 'Kom je nog terug?'

Ik keek hem uitdagend aan. 'Waarschijnlijk niet.'

Hij pakte de koffie die ik net voor mezelf had ingeschonken van tafel en goot hem in een teug naar binnen. Met een klap zette hij de mok terug.

'Je bent al op de vlucht vanaf het moment dat ik je ontmoette.'

Ik pakte de mok en bestudeerde of hij nog heel was.

Zijn volgende vraag had me niet moeten verrassen. 'Neem je God mee?'

'Nee, waarom zou ik? Die heb jij toch ook achtergelaten in het klooster?'

Hij ging niet in op mijn insinuatie, maar pakte me plotseling bij mijn schouders.

'Kun je niet overal je eigen klooster creëren?'

Zijn vraag maakte dat ik hem wilde aanraken, maar ik hield me in. Hij stelde nooit zomaar een vraag, alleen die waar hij zelf doorheen was gegaan. Deze vraag verried hem.

Toen was daar even dat ene moment waarin van alles had kunnen gebeuren, maar er gebeurde niets.

'Goede vlucht,' zei hij zachtjes en hij liep met grote stappen weg. Ik sloot de deur en liep als verdoofd naar boven. Daar propte ik de overgebleven bagage in de hoekjes en gaatjes, ging op de koffer zitten en ritste hem dicht.

Ik belde Jerald en voelde het schuldgevoel steken, toen ik hem mijn besluit mededeelde. Hij zuchtte: 'Ik kom eraan.' Als op commando verslaptten mijn spieren en verdween de band om mijn maag. 'Ik weet niet hoe ik je kan bedanken.'

'Ik ook niet!' Dreigend: 'Totdat ik er ben, heb je de tijd om erover na te denken.'

Ik liep opnieuw naar de balie en vertelde de behulpzame dame dat het was gelukt. Ze zou een plek voor me vrijhouden. Daarna ging ik op zoek naar een mooie stropdas en een fles whisky als voorlopige afaat. Jerald hield van opvallende dassen, dus vroeg ik de verkoper naar de meest exclusieve. Er was een fles in de aanbieding, maar ik wist dat Jerald van oude gerijpte soorten hield. Zonder aarzelen pakte ik het oudste jaar. Toen ik in de rij stond om af te rekenen, ging mijn telefoon weer.

‘Over een halfuur sta ik voor ingang A. Je kunt nog mee terugrijden naar huis en dit onzalige plan stopzetten.’ Hij was echt chagrijnig.

Ik hoefde er niet over na te denken. Teruggaan zou ik niet. Ik zou straks opstijgen boven de wolken die alle zicht op beneden zouden ontnemen.

Waar je ook heengaat, je neemt jezelf altijd mee. Misschien was het waar, maar ik hoopte dat het in die nieuwe wereld makkelijker was. Makkelijker om alles te vergeten.

Eerste trede

Een herademing op het leven

Je komt niet zomaar de stilte binnen: er zijn drie treden.

Op de eerste trede ben je aangenaam verrast te herademen, en de rust en de vrede van de uiterlijke stilte te ervaren.

Stilte is heel wezenlijk voor echte communicatie, voor dialoog, voor verstaan van het leven zelf. Ik ben huiverig voor woorden. Laat het leven toch gewoon ademen, houd je mond nou eens dicht, laat het leven zijn.

Het woord 'tegenwoordig' heeft voor mij daardoor een andere betekenis gekregen: soms gaat het leven 'tegen alle woorden in', heeft het geen woorden nodig, overstijgt het alle woorden.

Dan zwijg ik.

Daniël van Santvoort, abt van trappisten Caldey Island

1

Klooster

HET gebouw doemde op tussen de bomen en de kale ronde omgang bood een verlaten aanblik. Automatisch ging ik iets langzamer fietsen, alsof ik de confrontatie met de eenzame muren zo lang mogelijk wilde uitstellen. Boven een lage wal glinsterden ramen in het zonlicht. Zouden we hier echt stoppen? Misschien vergiste ik me en waren de slierten mist die tussen de donkere stammen zwierven, geen voorbode van onheil. We konden er natuurlijk ook gewoon voorbijfietsen. De anderen leken nog niets in de gaten te hebben. Ann, Irne, Lois en ik; we kenden elkaar al tien jaar. Maar wat was kennen? Kende je elkaar goed als je ieder jaar met elkaar op vakantie ging?

Ann minderde vaart en kwam naast me fietsen. Zij was verantwoordelijk voor de verrassende bestemming van dit jaar. Lois was zwanger, dus té avontuurlijk – zoals wild kamperen op zandverstuivingen midden in het bos – mocht het niet worden helaas. Ann had niets willen loslaten, maar ons gesommeerd een paar goede inspirerende boeken mee te nemen.

Ze legde haar hand op mijn arm. ‘Tien jaar geleden begon het met bezinning,’ haar hand streek over mijn huid, ‘en daar leek het me nu weer tijd voor.’ Ze refereerde aan een fotoworkshop over ‘zin’, waar we elkaar tegen het lijf

waren gelopen. Tussen mij en Ann was het een hernieuwde ontmoeting geweest; we kenden elkaar al uit onze kindertijd. Irne en Lois hadden zich tijdens de opdrachten die we moesten uitvoeren als vanzelf bij ons aangesloten.

Mijn vermoeden klopte dus. We zouden er niet voorbijrijden. Ik duwde haar hand van mijn huid.

Ze keek me fronsend aan. ‘Wat hijg je, ben je nu al moe?’

‘Neel!’ Ik verzachtte mijn uitroep met een glimlach. ‘Als het is wat ik denk, is het heel bijzonder.’

Ze fietste tevreden naar voren. Natuurlijk vond iedereen dit leuk. We kenden elkaar tenslotte al tien jaar.

Irne minderde vaart. ‘Ann, wat een verrassing! Blijven we hier ook slapen?’

We draaiden een smalle landweg op en stonden ineens voor de gietijzeren hekken.

‘We gaan hier toch niet echt naar binnen?’ Ze luisterden niet naar mij.

Irne zette haar fiets tegen het hek en Ann en Lois volgden haar voorbeeld. Ze wachtten op mij, maar ik maakte nog geen aanstalten af te stappen. ‘Nou, wat gaan we hier doen?’

Irne rommelde al aan het hek. ‘Kom op, Hannah, laat je gewoon verrassen. Dat wilde jij toch zo graag?’

Ik reed naar het informatiebord iets verderop. Het was inderdaad een stilteklooster. De diensten waren op een vergeeld blaadje aangegeven. ‘Dagorde van het office’ stond erboven. Van 04.30 tot 20.30 uur waren er verschillende bijeenkomsten, en de winkel en de bierbrouwerij waren elke middag geopend. Naast het vergeelde blaadje hing

een poster over het abdielven. Elke zaterdag was er een informatiemiddag. ‘De stilte geeft antwoorden,’ luidde de promotietekst.

Ik fietste de muur langs, de hoek om. Een uitgestrekt landschap ontvouwde zich, met in de verte glooiende heideheuvels. Je kon vanaf de weg zo de natuur inlopen. Langs de muur van het klooster stond een oude Peugeot, maar verder wees niets op enig menselijk leven. Iets verderop zag ik een oude schuur. Een aantal wijnvaten stond her en der verspreid onder het gammele afdak en een grijze kat lag loom in een hoek. Door een opening in de kloostermuur was een binnenplaats met een terras te zien. Er stonden lege bierglazen op de tafeltjes, maar verder was ook hier niemand te bekennen. Een gracht stopte mijn gang langs de kloostermuur. Vanaf hier kon je alleen nog maar het bos inrijden, dus ik kon beter teruggaan.

‘We blijven hier een midweek en de eerste dagen horen we volgens de orde niet met elkaar te praten,’ hoorde ik Ann tegen de anderen zeggen toen ik weer bij het hek aankwam. Ik twijfelde of ik zou tegensputteren, maar misschien was het zo erg nog niet. Drie dagen waren zo voorbij en als we stil moesten zijn, konden Ann en Lois ook niet de hele tijd over Anns kinderen of de toekomstige baby praten.

De monniken leken onze komst te voorvoelen, want voordat Ann na het gietijzeren hek op de grote houten deur met ornamenten kon kloppen, zwaaide deze langzaam open. Een stille binnenplaats die ik vanbuiten nog niet gezien had, lag voor ons, met bloeiende mimosa aan alle kanten. Het was dat de gebochelde man zacht kuchte, anders had ik hem niet opgemerkt. Hij stond schuin achter de deur en hield

zijn ogen neergeslagen. Met zijn hand op zijn hart sprak hij ons zacht toe: 'Moge uw verblijf een tijd van vreugde zijn.' Even sloeg hij zijn vriendelijke ogen op. 'Ik wens u allen veel devotie.' Hij wees naar een deur aan de andere kant van de tuin.

'Welkom dames.' Het kostte de volgende monnik zichtbaar meer moeite om de ogen neergeslagen te houden, terwijl hij ons het klooster binnenleidde. Zijn luide stem weerkaatste tegen het hoge plafond. 'Hier hebt ge de sleutels van uw verblijf. Over een halfuur is er een dienst, en daarna staat het warme eten op tafel.'

Hij overhandigde ons een sleutelbos waarmee we onze kamer en een schuur voor de fietsen konden openen. Toen de anderen de trap naar de kamers op liepen, bleef ik staan in de hoge gang. Ann keek vragend achterom. Ik knikte haar toe, draaide me om en liep de gang in. Dat onrustige gevoel wilde ik kwijt.

Langs de wanden hingen schilderijen met de abten uit vroegere tijden. Dom Emmanuel van Gassel, Augustinus Schaapen en Gabriël van de Moosdijk. Met ernstige ogen volgden ze mijn gang, strak en streng. Ik zou deze locatie zelf nooit uitgekozen hebben. Wat wilde Ann hiermee? Ik struikelde over een losliggend stuk marmer en toen ik opkeek, was er opeens een gevoel van verrassing. Midden tussen de strakke gezichten hing iemand die ik hier niet had verwacht. Columbanus Tewes. Zijn naam was met krullende letters aangebracht. Was het de vaardige hand van de schilder of het innerlijk van deze man dat dit doek deed stralen? Hij had een milde uitdrukking op zijn gezicht, zijn ogen waren vriendelijk en wat droefgeestig. Ik zocht een woord dat zijn blik kon beschrijven. Mededogen, dat was het.

Ik ademde in en uit en het beklemmende gevoel in mijn borst werd langzaam minder. De sleutels rinkelden in mijn hand, nu kon ik naar boven. Met lichtere tred liep ik de gang weer door, de trap op. Ook daar was er weer een verrassing. De kamer was groot en ruim. Een bed aan weerszijden van de ruimte en een zwaar houten bureau in het midden. Toen ik de glas-in-loodramen openzette, stroomde de geur van de bloeiende binnentuin de kamer in, samen met het gezang van tientallen kleine vogeltjes. De lakens waren door en door wit, in kaarsrechte vouwen gesteven. De orde en netheid deden me denken aan de logeertpartijen bij mijn oma. Toen ik de lakens uitvouwde, hoorde ik ze knisperen en kraken, net zoals vroeger bij haar thuis. Met een snelle hand maakte ik mijn bed op. Eerst een onderlaken, dan een bovenlaken en daarbovenop een groene wollen deken. De kleine wastafel in de hoek blonk alsof hij net geboend was. Mijn tassen gingen keurig in de hoek van de kast, een aantal bloezen hing ik op een haakje. Voor onrust was hier geen plaats, ik had me niet druk hoeven maken. Toen ik een boek op de hoek van de tafel legde, dwarrelde er een geel blaadje op de grond.

‘Intreden in de stilte’ stond bovenaan in schuine letters. ‘Hoe je kunt komen tot de derde trede van stilte.’ Voordat ik verder kon lezen, klonk er vanbuiten opeens het gedragen geluid van een klok. Als ik opschoot, kon ik de eerste dienst nog meemaken.

2

IK zag hem voor het eerst tijdens de sext; de korte dienst voor het middageten. Door een labyrint van klooster-gangetjes liepen we op onze tenen naar de huiskapel. Achter elke deur bevond zich wel iets bijzonders. Een nis met een Mariabeeld, of een verstilde gang met aan de zijkant kleine biechtkapelletjes. Uiteindelijk zag ik het bordje met 'huiskapel' staan. Een oude monnik kwam vanachter een pilaar vandaan en opende een zware eikenhouten deur. Toen zag ik de jonge monnik. Hij stond naast een tafel met boekjes en bijbels.

'Moeten we deze mee naar binnen nemen?' Anns stem klonk luid in de ruime gang.

Hij zond haar een waarschuwende blik en wees naar de folders die we deze dienst zouden gebruiken. Ik vroeg me af waarom hij meer opviel dan de rest. Waren het zijn donkere indringende ogen? Qua uiterlijk verschilde hij eigenlijk niet veel van de andere monniken. Een kaalgeschoren hoofd, een witte pij met daaroverheen een zwarte schort met een puntmuts eraan. Om zijn middel een bruinleren riem en aan zijn voeten gebreide wollen sokken met eenvoudige sandalen. Hij was jonger dan de rest, veel jonger. Hij keek me niet aan toen hij het liederenboek overhandigde. 'Wat doe jij hier?' wilde ik hem vragen, maar toen

ik me zijn blik richting Ann herinnerde, liep ik snel naar binnen.

De kapel was zo gebouwd dat je op lange banken evenwijdig aan de muren zat en elkaar aankeek. Voorin een ruw-houten kruis, met een beeld van Jezus met een klein lapje stof om zijn middel. Het binnenste gedeelte was gebouwd als een langwerpige orkestbak, waar de oudste monniken hun plekje zochten. In de gauwigheid telde ik er zo'n vijftien. Drie van hen moesten al zeker tegen de negentig lopen. Schuifelend duwden ze hun rollator over de geboende houten vloer. De jonge monnik kwam als laatste binnen. Hij droeg een witte kaars, die hij voorin op een kandelaar zette. Nadat hij de kaars aangestoken had, ging hij schuin in de hoek zitten, waar zich een eenvoudige piano bevond. Misschien was zijn stem de reden dat hij me zo opviel. Loepzuiver klonk die opeens door de ijle lucht.

'Alleluia, alleluia...'

De andere monniken stonden op en bogen zich naar het kruis.

Oud en krakerig vielen de stemmen hem bij: 'Alleluia, God zij geloofd.'

Ik gaf het al gauw op om mee te zingen. Het was onmogelijk om niet uit de toon te vallen. De melodie ging van hoog naar laag, in een wonderlijke cadans. Bij het ene lied stonden ze en bij het andere gingen ze weer zitten. Ik keek naar hun gezichten. Zouden ze dit elke dag met evenveel passie doen? Of waren het mannen als mijn vader? Mijn vader die 's ochtends de vreemdelingen van ver nog verwenste en 's middags in de kerk zong over hoe hij die vreemdeling zou opnemen in zijn tent. Toen ik hem als

kind eens had gevraagd wat dat betekende – opnemen in je tent – had hij het weggewuifd. ‘Dat begrijp jij nog niet.’ Ik had aangedrongen, maar hij verschool zich toen achter zijn krant. ‘Dat kun je beter aan de dominee vragen. Niet alle dingen gelden meer voor deze tijd.’

Wat zouden de monniken eigenlijk van onze vrouwelijke aanwezigheid vinden? Zouden ze niet door ons afgeleid worden? Ik haalde een sjaal uit mijn tas en trok hem over mijn blote schouders. De jonge monnik keek niet op. Beschaamd boog ik mijn hoofd. Dit was een heilig moment dat door iedereen oprecht werd beleefd. Daar mocht ik niet aan twifelen.

Even later zaten we in een U-vorm aan een lange tafel in de eetzaal. Er was gedekt voor meer personen, maar toen er niemand anders kwam opdagen, las een monnik een eenvoudig gebed. Nadat hij een cd met gregoriaanse muziek had opgezet, vertrok hij met gebogen hoofd. ‘Eten in stilte’ stond er op de bordjes op tafel. Om de tijd te doden bestudeerde ik de waterige soep. Een paar plukjes peterselie dreeven met wat aardappelpartjes in het opgewarmde water. Gelukkig stond er peper en zout op tafel.

Lois zat naast me, haar bruinverbrande gezicht in een ernstige plooi. Ze bladerde in de bijbel die voor haar op tafel lag. Ik was hem vergeten. Hij lag nog thuis, onder in mijn nachtkasje. Irne wiebelde heen en weer op haar stoel en probeerde de aandacht van Ann te vangen. Maar die was bezig met het schikken van de potjes peper en zout op tafel. Was het haar manier om de stilte te ontlopen? Ik vond het prettiger dan verwacht; niets te horen dan het gekletter van messen en vorken. Irne zat eindelijk stil en keek peinzend

naar buiten, haar koperkleurige haar gevangen door de zon. Ze leek een heilige zoals ze daar zat met haar handen gevouwen onder haar kin. Het was een surrealistisch tafereel, zo met z'n vieren op een rij. Verbazingwekkend. Als iemand me tien jaar geleden een foto van dit moment had laten zien, had ik het niet geloofd. Wat deed ik daar tussen die vrouwen? Het was allemaal begonnen met Ann. Hoe anders zou mijn leven gelopen zijn als ik haar niet gekend had. Opeens was mijn trek verdwenen.

De zon wilde niet echt doorbreken. De lucht was dichtgetrokken, en af en toe viel er een spatje uit de dichtbewolkte hemel. Naar buiten gaan leek me geen optie, maar alleen op mijn kamer zitten ook niet. Daarom dwaalde ik door de verlaten gangen, op zoek naar een piano. Op zoek naar klanken die konden vertellen wat ik voelde. Ik negeerde het bordje VERBODEN TOEGANG in de smalle gang naast de eetzaal. Mijn hakken maakten lawaai op de stenen vloer en ik sloop op mijn tenen verder. De gang eindigde in een statige zaal met gewezen iconen op wandtapijten aan de muur. Zware donkere eiken meubels maakten de ruimte streng en gewichtig. Opeens schoot het beeld van de jonge monnik door mijn hoofd. Ik zag hem hier al zitten samen met de rest. Geen bezittingen, geen luxe. Nooit meer intiem zijn met een mens, in de hoop de ultieme intimiteit bij God te vinden. Wat bezielde zo iemand? Het moest wel iets diep vanbinnen zijn.

Een deur achter in de kamer gaf toegang tot een grote eetzaal. In het midden van de ruimte stond een lange houten tafel met wel honderd stoelen. De lichtere houtsoort gaf de ruimte een vriendelijke aanblik.

Ik ontdekte hem pas toen hij opstond, zo stil had hij gezeten. Zijn stem klonk net zo zuiver als tijdens het zingen. ‘Ben je verdwaald?’

Er was geen vluchtweg. ‘Ik denk het,’ mompelde ik.

De glimlach bereikte zijn ogen, dus lachte ik voorzichtig terug. ‘Waar ben ik hier?’ vroeg ik, alsof ik niet heel bewust het labyrint van gangen was ingegaan.

Hij had een witte mantel aan over zijn donkere tuniek. De mantel waaierde uit toen hij zijn armen spreidde. ‘In deze zaal leggen de monniken hun geloften van eenvoud en kuisheid af. Verder wordt hij gebruikt voor recepties en ontmoetingen.’

Ik wees naar zijn witte kleed. ‘U draagt nu iets anders dan net.’

‘Mijn gebedsmantel. Spreek mij maar aan bij mijn naam.’ Hij stak zijn hand uit. ‘Broeder Daniël.’

Zijn stem had een donker timbre, waardoor ik me direct op mijn gemak voelde.

‘Wat bezielt mensen om hier te gaan wonen!’ Ik schrok zelf van de verontwaardigde klank in mijn stem.

‘Je hart begrijpt het niet, maar je mond gebruikt de juiste woorden,’ antwoordde hij met een glimlach. ‘Bezieling is de juiste term. De mannen hier weten zich geroepen door God.’

‘Geroepen waartoe?’ Het bleef voor mij een raadsel.

Hij draaide zich peinzend naar de hoge smalle ramen. ‘De uitdrukking ‘gelijke monniken, gelijke kappen’ gaat hier in het klooster niet op. Ieder heeft zijn eigen unieke roeping. Maar ten diepste zoeken we natuurlijk allemaal naar God.’

Toen draaide hij zich abrupt om en keek me recht aan.

‘God zoeken is een oefening in door Hem gevonden willen worden.’

‘Nou, dan mag ik nog wel even oefenen!’ De opmerking ontglipte me voordat ik er erg in had. Was het een lach die ik in zijn ogen zag?

‘Nu je toch verdwaald bent, kan ik je nog wel iets verder het doolhof in leiden.’ Zijn stem klonk in ieder geval geamuseerd. Met kalme stappen liep hij naar een deurtje in de hoek en gebaarde dat ik hem moest volgen. Achter het lage deurtje bevond zich een trap met drie treden die naar beneden leidde. Hij zei me bovenaan stil te staan. ‘Ken je het verhaal van de drie treden?’

Ik diepte het gele blaadje uit mijn kamer uit mijn achterzak. ‘Staat dat hierin?’

Hij knikte. ‘Je weet er dus van?’

‘Ik heb het nog niet gelezen.’

‘Mooi, dan zal ik het nu aan de hand van deze trap uitleggen.’ Zelf daalde hij al naar beneden en keek me verwachtingsvol aan. ‘Hoe voel je je nu je op die eerste trede staat?’

Ik keek van mijn voeten naar de prachtige kloostertuin die voor mij lag. Er stonden hier nog meer bloeiende planten dan op de binnenplaats. ‘Ik zie een prachtige tuin waar ik graag even in zou wandelen.’

Hij knikte goedkeurend, maar gebaarde me te stoppen toen ik naar beneden wilde stappen. ‘Een goede waarschuwing, maar wacht nog even. Werkelijke stilte vind je niet zomaar. Op de eerste trede van de stilte ben je aangenaam verrast te kunnen herademen. De rust doet weldadig aan omdat je nog overzicht hebt.’ Hij reikte me zijn hand en ik stapte op de tweede trede. Hij vervolgde: ‘Als je een

volgende stap zet, de tweede trede, wordt die stilte soms onaangenaam verstoord door je innerlijke onvrede en angsten. Tussen de uiterlijke en innerlijke stilte kun je struikelen over jezelf. Velen vluchten weg, bang om nog dieper af te dalen. Besef dat deze treden van stilte niet omhoog voeren, maar naar beneden. Dieper je hart in.'

'Aha.' Ik hoopte dat hij de cynische ondertoon niet hoorde. Toen ik aanstalten maakte nog een stap naar beneden te doen, hield hij me opnieuw tegen. 'Je kunt de tweede trede niet overslaan, zoals sommigen denken. Je moet dwars door alles heen om op de derde trede te komen.'

Ik had lang genoeg geluisterd, maar hij hield mijn hand nog steeds vast. Het was lang geleden dat iemand dat had gedaan. Het was dat hij een monnik was, anders had ik mijn hand losgetrokken. Hijzelf leek geen last te hebben van deze gedachten, want hij trok me naar de laatste trede en bracht zijn hoofd dicht naar het mijne. 'Wat voel je nu?'

Hij durfde wel, zo dichtbij. Was hij zijn eigen mannelijkheid soms vergeten? Zijn hand voelde koel en stevig aan en in zijn ogen lag een glimlach. Ik zag de stoppels van zijn baard en rook een vleug bekende zeep. Die geur verwarde me. Wat bedoelde hij met de vraag hoe ik me voelde? Het was heel lang geleden dat ik zo dicht bij een man had gestaan, en het voelde vertrouwd. Toen hij mijn hand losliet, keek ik de tuin rond om maar niet naar hem te hoeven kijken. Er was genoeg te zien. Overal kleine goed onderhouden perkjes met verschillende soorten bloemen. In de hoek stond een kleine kas met een aantal tomatenplanten ervoor. De lucht was verzadigd met heerlijke geuren en het gonsde van bijen. Ik moest me de gevoelens van net verbeeld hebben. Het was deze omgeving die vertrouwd aandeed.

Daniël verwachtte kennelijk geen antwoord op zijn vraag. Hij volgde mijn blik door de tuin en verklaarde: 'Pas op de derde trede zul je een diepe innerlijke stilte ervaren. Daar weet je je bemind en geliefd door God.' Ik hoorde zijn woorden, maar snapte ze niet.

'Wat jammer dat deze tuin zo onzichtbaar is. Jullie houden dit goed verborgen voor de buitenwereld.' Het leek me tijd voor een luchtiger onderwerp.

Hij klonk ernstig. 'Je moet je verborgen binnentuin goed onderhouden.' Met zijn vingertoppen raakte hij een stekje dat net begon uit te lopen. 'Deze planten kweken we hier. Als ze tot volle bloei gekomen zijn, verhuizen we ze naar de binnenplaats waar gasten van hun geur kunnen genieten.'

Hij trok een bosje onkruid uit de diepzwarte aarde en knakte de wortels met zijn handen. 'Dit is de tuin van broeder Lucas. Hij was kweker, totdat hij zijn vrouw en kind in het kraambed verloor. Toen hij een evangelist ontmoette, kwam hij tot geloof. Hij beseftte dat hij meer wilde dan alleen maar bloemen verkopen. Tien jaar geleden trad hij in en hij noemt dit zijn lofhof aan God.'

In mijn binnenste ging het opeens hevig tekeer. Broeder Daniël vervolgde: 'Hij schildert de bloemen uit zijn lofhof, in de kleine boekwinkel kun je kaarten van hem kopen.'

'Moet er eerst iemand doodgaan, voordat God zich laat vinden?' vroeg ik scherp.

Hij stond stil en sloeg zijn ogen neer. Zag hij iets van de boosheid in mijn ogen?

Ik verwachtte al geen antwoord meer, toen zijn stem zacht klonk. 'Broeder Lucas ziet zijn vrouw als een bloem die door God geplukt is. Aangezien Hij de eigenaar van de tuin van het leven is, heeft Hij het recht dat te doen.'

‘Wat een onzin!’ flapte ik er uit.

Hij schrok niet van mijn uitbarsting. ‘Het klooster is ook voor opstandige mensen. Volg mij maar.’

Het grind knarste onder onze voeten toen we over het smalle paadje naar achteren liepen. Aan het einde bevond zich een hoge heg met daarin een poortje.

Hij lachte om mijn verbazing. ‘Er zijn hier nog veel meer verborgen plekken.’

Na een stevige duw ging het kleine hardhouten deurtje open. De sfeer was direct anders.

Het veld voor me had de grootte van een klein weiland. Op een heuveltje vooraan stond een witte kapel met een Mariabeeld in een nis. Een kleine klok hing aan een ijzeren ring en werd door de wind zacht heen en weer geslingerd. Ik schatte dat er zo’n honderd witte kruisen stonden, keurig in gelid. Dichterbij gekomen las ik de namen. Broeder Clemens 1907-1988. Broeder Ignoris 1935-1970.

Daniël liep naar een graf waar de aarde nog omgewoeld lag. Een paar gele narcissen staken fel af tegen de zwarte ondergrond. Daniël boog zijn knieën en raakte de vochtige aarde aan. ‘Hier is broeder Igor vorige week begraven.’ Hij glimlachte: ‘Hij is eindelijk gelanceerd naar zijn bestemming.’

Hij zag mijn verbijsterde gezicht. ‘Dat zijn Igors eigen woorden. Op twintigjarige leeftijd werd hij afgekeurd voor de luchtmacht, zijn grootste wens ooit. Hij droomde ervan vanaf een vliegdekschip gelanceerd te worden en zijn steentje bij te dragen aan de vrede op aarde. In de weken daarna was hij opstandig en boos op God. Op een dag liep hij vloekend en tierend door het bos, toen hij gevangen werd door een lichtstraal tussen de bomen.

“Igor, ik wil je bij mijn luchtmobiele brigade,” sprak

God tot hem. In de verte zag hij de torens van het klooster boven de bomen uitsteken. Toen begreep hij dat God het geestelijk bedoelde en dat hij geroepen was om monnik te worden. Hij hield van deze begraafplaats.’

Broeder Daniël stond weer op en liet zijn blik over de rijen kruisen glijden. ‘Na een lange opleiding worden mensen hier gelanceerd naar hun laatste verblijfplaats, was zijn opvatting. Dat maakte deze plek voor hem zo bijzonder.’

Het geklingel van de klok kreeg opeens een andere betekenis. Alsof hij het sein gaf voor opstijgen. Als de hemel zich nu zou openen en er een ruimteschip zou verschijnen, zou ik niet verbaasd zijn. Maar het moment ging voorbij.

Welke Godservaring zou Daniël zelf gehad hebben? Dat moest wel iets heel bijzonders geweest zijn, want hij kwam redelijk verstandig over. Ik geloofde niet dat hij hier al lang was, daar was zijn rug te recht voor. De oude monniken liepen met hun hoofd gebogen en hun rug in een kromming. We liepen langs de kruisen naar achteren, waar de geur van versgebakken brood plotseling met een windvlaag mee de tuin inwaaide.

‘De bakkerij,’ wees broeder Daniël. ‘Het brood dat nu gebakken wordt, eet je vanavond.’ Hij vervolgde: ‘Er zijn hier ook monniken zonder zo’n ingrijpen van Godswegen. Broeder Augus was de vierde uit een gezin van tien. De vierde wordt monnik of priester, zo is het bij hen generaties lang gegaan. Dat hij werd geboren als de vierde, zag hij als zijn roeping. Heel eenvoudig.’

Hij draaide zich om en wees naar de gebouwen die achter ons stonden. ‘Dit is het oude gedeelte. We woonden hier ooit met zijn honderden, er zijn er nu nog vijftien over.’

Zijn vinger ging richting het gedeelte dat nog voor ons

lag: 'Ons verblijf is gemoderniseerd. Vroeger sliepen we op grote kamers zij aan zij. Tegenwoordig hebben we onze eigen kamer.'

Hij praatte alsof hij hier al eeuwen woonde.

'En jij, wat is jouw roeping?'

Hij draaide zich van mij weg. 'Als je die kant oploopt, kom je vanzelf weer terug in het gastenverblijf; ik wens je nog een goede tijd.'

Terwijl ik beschaamd bleef staan, liep hij langzaam bij mij vandaan. Vlak voor de hoge heg draaide hij zich om. Zijn stem klonk ijl door de lucht. 'Ik heb geen roeping. Ze noemen mij de roeper.'

Hannah, een jonge makelaar, wordt achtervolgd door herinneringen aan de verdrinking van een jong meisje, waarin zij een rol speelde. Maar ze kan niet terughalen wat er werkelijk is voorgevallen. Met drie andere vrouwen gaat Hannah een week naar een klooster voor bezinning. Ze vindt in het klooster niet de rust waarnaar ze op zoek is, maar wel de jonge monnik Daniël, tot wie ze zich op onverklaarbare wijze aangetrokken voelt.

Een nachtelijke gebeurtenis zorgt voor een omslag in haar leven en dat van Daniël. Ze vertrekt richting Afrika in de hoop alle schepen achter zich te verbranden. In de krottenwijken ontmoet ze de wijze oude moeder Moria, die haar de ogen opent voor haar verleden.

Maar durft ze dat verleden ook onder ogen te zien?

Een eigentijdse debuutroman over een jonge vrouw die, achtervolgd door een onopgelost raadsel uit haar verleden, wanhopig op zoek is naar rust.

‘Schitterende debuutroman. Leest als een trein en raakt je op de juiste momenten.’ – EVA

Mirjam van der Vegt (1977) is werkzaam als redacteur bij EO-Visie. *Schaduwwlucht* is haar debuutroman.

ISBN 978 90 239 9273 8 NUR 301

9 789023 992738